הואיל וראוי להקישו על גבי חרם איתמר

נמי אמר ר' יוסי בר' חנינא הואיל וראוי

להקישו על גבי חרם ר' יוחגן אמר הואיל

וראוי לגמע בו מים לתינוק ור' יוחנן לא

בעי מעין מלאכה ראשונה יותניא יוכל

כלי אשר ישב עליו וגו' איכול כפה סאה

וישב עליה כפה תרקב וישב עליה יהא

ממא תלמוד לומר 6 אשר ישב עליו הזב מי

שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד

ונעשה מלאכתנו ר' אלעזר אומר במדרסות

אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים

בממא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ור' יוחנן

אמר אף אומר בממא מת עמוד ונעשה

מלאכתנו איפוך קמייתא ומאי חזית דאפכת

קמייתא איפוך בתרייתא הא שמעינן ליה

לרבי יוחנן דבעי מעין מלאכה ראשונה

יסנדל של בהמה של מתכת ממא יסנדל של בהמה של

למאי חזי אמר רב ראוי לשתות בו מים

במלחמה ור' חנינא אמר ראוי לסוך בו שמן

במלחמה ור' יוחנן אמר בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגליו ורץ על קוצין ועל

הברקנים מאי בין רב לר' חנינא איכא בינייהו

דמאים בין ר' יוחנן לר' חנינא איכא בינייהו

דיקיר: יולא בעיר של זהב: מאי בעיר של זהב

רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלים דדהבא

ב א מיי׳ פ״ז מהל׳ משכב ומושב הלכה ח בא ב מיי׳ פי״ט מהל׳ שבת הלכה ו סמג לאוין סה טור וש"ע א"ח סי שג סעיף

מוסף תוספות א. דאי טומאתן עליהן דקתני דוקא טומאה דקוד לכן למה לי טעמא דקודם לכן למה לי טעמא דהקשה ע"ג כלי חרס בלאו ב. ב. ואפילו לרבא.

רשנ"א. ג. דחשיב ליה כלי שושרר רפחוח מכשיטור בנשבו בפוחה מכשיכות דתורת טומאתו עליו אפילו מכאן ולהבא. מעצ"ל. T. כדאשכחן במטה שאינה מקבלת טומאה עד שיינה מקבלת טומאה עד שיחזירה יחברוה. מוס' הלח"ש. ה. דכי האי גוונא ראוי ולהיטמא אפי׳ מכאן ולהבא. ריטנ״ל, ו. מהא. תום" הרא"ש, T. טמאים, אם. תום" הרא"ש, T. טמאים, אם. תום" הרא"ש, T. דקתני היינו. תום" הרא"ש, U. אלא מן הסתם כיון שהוא ראוי עדיין למלאכה אחרת מקבל טומאה אע"ג דלא יחדו, ותדע לך. כשנ"ל. י. טמא. תוס' הלש"ט. יא. דלא מטמא משום מוק' גימוע. ניבו ע. ב. דכל הכלים יורדיז לידי יב. דכל הכלים יורדין לידי
טומאה במחשבה. מוס'
סרל"ם. ואמאי קתני אין
להן ענבל טהורין. מי'
סר"ן. 'ג. דוקא. מוס'
סרל"ם. 'T. די יוחנן
דמקבל טומאה. מוס' הרא״ש. טו. דקאמר הלמ"ש. 10. דקאמר רי
יוחנן אף אומרין בטמא
מת עמוד ונעשה
מלאכתנו. מופ' הלמ"ש.
ו"ט. וא"כ מאי קשיא דרי
יוחנן אדרי יוחנן הא
דקאמר אף אומרין בטמא
מת עמוד וועיונה מלאכתנו. . מת עמוד ונעשה מלאכתנו היינו בלא ייחדו והא דקאמר הואיל וראוי לגמע . בו מים היינו ביחדו אלא על ידי ראוית מלאכה אחרת מקבל טומאה אפי׳ בלא ייחדו לכך. מוס׳ הלח״ש, יוו משמע דבעינן דוקא שיחדו למלאכה דוקא שיחדו ל אחרת. לשנ״ח. דאמר רבא חמש מדות בכלי חרס וכו'. מוס' סלח"ש, יט טהור הוא סלמים, ייס טוחו הוא מלקבל טומאה עוד משום תורת סתם כלי חרס ששיעורו בזיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים. רשנ״ל. כ. שוב. רשנ״ל. לשל לו. כ. שוב. לשל לו. כא. מקבל טומאה מכאן ולהבא, או אם תחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר, אלמא בעינן ייחוד. רשנ״ח, יתוס׳ הרא״ש. כב. דטהור ומוסי הלק"ם, כב. דטהור בלא ייחוד. מוס׳ הלק"ם. כג. קודם חזרת עינבל. לשב"א. כד. הילכך. לשב"א. כה. סגי ליה. לשב"א. כו. הילכך ע"י ראוית מלאכה אחרת לא נתבטל שם הראשון ממנו אי לאו דראוי להקישו דהוי מעין מלאכה ראשונה. מוס' הל"ש. בדר יוחנן ור' אלעזר איירו בסוף טומאה. תוס' הרא"ש. בתחלת טומאה והם נחלקו בסוף הטומאה, נחלקו בסוף הטומאה, וא״כ למה הביאוה לעשות ממנה יסוד למחלוקתם ממנה יסוד למחלוקתם ומה היו צריכים לה. ליענ״6. ב-0. דפלוגתא דר׳ אלעזר ור׳ יוחנן בתחילת טומאה וכגון הא דווג וענבל שהיו טהורים פחות ממוליא רימון מקבל טומאה ועוד קשה לר"י לפי׳ הקונטרס אדלטומאה שהיתה עליהן שלא תפרח מהני שפיר טעמא דהדיוט יכול להחזירו בלא טעמא דראוי להקישוב כדאשכחן בפ׳ שלשה שאכלו (ברכות נ:) גבי מטה דאפי' מפורקת לא פרחה טומאה מינה אא"כ נגנבה או

שאבדה חליה או שחלקוה אחים או שותפים שאין סופן לחברה ולא אינטריך כלל לטעמא דהקשה אלא לענין לקבל טומאה מכאן ולהבאג דהאי טעמא הואיל והדיוט יכול להחזירו לא מהני לקבל בה טומאה דכדקתני התם החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא ולאביי נמי הוה בעי למימר דמשום דהדיוט יכול להחזירו מקבלין שניהן זוג והעינבל טומאה מכאן ולהבאה ורילב״א הביא ראיה לפי׳ הקונט׳ ודתניא בתוספתאים דמסכת כלים בפ׳ רשב״ג העושה זוג למכתשת ולעריסה ולמטפחות תינוקות™ ניטלו עינבליהן טהורין משמע דוגין טהורין ולפירוש הקונט׳ ניחא דטהורין דלא מקבלי טומאה מכאן ולהבא אבל לפר"י קשה אמאי טהורין ור"י השיב דכמה ברייתות יש בתוספתה דפליגי הש"ם שלנו: ורבי יוחנן אמר הואיל וראוי

לגמע בו מים לתינוק. קשה לרשב"א דע"כ בלא ייחדו מייריט מדקאמר הואיל וראוי משמע בראוי בעלמא" אפי׳ בלא ייחוד ועוד דביחדו לכך לא הוה פליג ר' יוסי בר' חנינא"א ועוד דביחדו אפי׳ לא היה לו עינבל מעולם נמי מקבל טומאה"ב ועוד אי יג ביחדו מיירייד מחי פריך דר׳ יוחנן חדר׳ יוחנן הא התס^{טו} ע"כ איירי בלא ייחדו לביחדו אפי׳ במדרסות נמי אין

כדטבד . אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו™ ולקמן בס״פ המלניע (דף נה: ושם)^{יו} גבי " ניקב כמוליא זית טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רימונים ופי׳ בקונטרסים אם ייחדו בלרימונים בא ואי לאו פי׳ הקונט׳ דהתם הוה ניחא וי"ל דאפי׳ לפירוש הקונטרס בה הכא חזי טפי ע"י גימוע משום דהואיל דמעיקרא הוה כלי גמור וגם עתה הדיוט יכול להחזירו אית לן למימר דע"י דבר מועט שעדיין ראוי לגמוע בו מים בג חשיב כלי כד אפי׳ בלא ייחוד כה ולמ״ד נמי הואיל וראוי להקישו דבעי מעין מלאכה ראשונה אתי שפיר בכל ענין דאפי׳ לא בעינן בעלמא ייחוד הכא אתי שפיר דלא מהני גמוע מים משום שעומד עדיין למלאכתו ראשונה להחזיר בו העינבל ואומר לו עמוד ונעשה מלאכתנוכו וכ״ש דאי בעינן בעלמא ייחוד דאתי טפי שפיר: ואין אומרים בממא מת עמוד ונעשה מלאבתנו. לפירוש הקונטים קשה לר"י למה ליה לאתויי ברייתא דתרקב כיון דלא שייכא למילתיה דר׳ אלעזר ור׳ יוחנן כח אלא נראה לר' ילחק כפירוש ריב"א בש אומרים במדרסות עמוד מעל מרקב זה ונעשה מלאכתנול שאינו יכול להיות טמא מדרם ע"י שאתה יושב עליו הואיל ואינו מיוחד לכך כדקתני בברייתא ואין אומרים בטמא מת עמוד מגמוע מים לאבוה הזוג או בוה הסנדל של בהמה ונעשה מלאכתנו ליתן בו העינבל כדי להשמיע הקול וליתן סנדל ברגלי הבהמה אלא טמא טומאת מת על ידי הגימוע אע"פ שאינו מיוחד לכך והוי בר קבולי טומאה דחשיב כלי ע"י גימוע מים ור' יוחנן אמר אף אומר כו׳ דבעינן שיהא ראוי למלאכתו ראשונה ולא מהני ליה מידי לקבולי טומאה מה שראוי למלאכה אחרת רב אבל הקשת זוג ע"ג החרם והנחת סנדל של בהמה ברגלו כשבורח מן הקרב הוי מעין מלאכה ראשונה ולהכי הוי בר קבולי טומאה ולא שייך למימר ביה עמוד ונעשה מלאכתנו דהיינו נמי מלאכתולג: סגדל של בהמה של מתבת. ושל עץ אינו ראוי לכל הני דברים דמפרש בסמוך דדרך

הבהמה לקלקלו ורבינו שמואל גריס סנדל של בהמה ושל מתכת ומיירי בסנדל של סיידין דלקמן (סו.) : **הואי**יל וראוי לשתות בו מים במלחמה. וא™מ^{ד ו}והא בזוג שלא היה בו עינבל מעולם לא מטמינן משום דחזי לגמוע^{דה} והכא חשוב כמו זוג שלא היה בו עינבל מעולם דכיון דנעשה לנורך בהמה אינו מקבל טומאה^{דו} וי"ל^{דן} דתחלתו נמי עשוי לשתות בו מים במלחמה או לסוך אלא שעיקרו עומד לבהמה ואומר לו עמוד ונעשה מלאכתנו למאן דבעי מעין במלאכה ראשונה^{דח}: **בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגדיו. מימה** א״כ יטמא מדרס ומניא במוספתא דכלים פרק כיפה ג׳ סנדלים הם של אדם טמא מדרס של מתכת ושל בהמה טמא טומאת מת משמע אבל מן המדרס טהור: 🏿 ורא בעיר שד וחב. אור״ת דלאו היינו נושקא^{לט} כדפי׳ בקונט׳ מ דהא אמרי׳ בפרק בתרא דסוטה (דף מט:) מאי עטרות כלות עיר של זהב משמע דעשוי הוא כעין עטרה ואע״ג דאמרי׳ התם בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות חתנים וכלות והכא לא אסרו אלא בשבת אור"ת מבדדוקא לחתנים וכלות גזרו^{מג} ולא לשאר בני אדם מדים:

הואיל וראוי להקישו ע"ג חרם. ומשמיע קול כבתחלה ולא בטל ליה ממלאכה ראשונה והוה ליה ככלי שניקב בפחות ממוליא רימון דקיי"ל דלא טיהר מטומאתו משום דראוי למלאכתו. והשתא איתרצו

מנא הוא ובעינבל טמא כדאוקמינן בבתרייתה דעינבל משוי לה מנה ודאדם גדול אף בלא עינבל טמא דלתכשיט הוא ולא בעי עינבל והיינו דקתני בקמייתה דמקבלין טומהה ודקטנים דלקלא עביד קבולי הוא דלא קביל בלא עינבל כדקתני אין להס עינבל טהורים בשלא היה לו עינבל מעולם דלא נגמרה מלאכתן די נטלו עינבלין בין לפני טומאה בין לאחר טומאה טמאים דלא נשתברו כשיעור: ה"ג לה בת"כם וכל הכלי אשר ישב עליו. רישא דקרא וכל המשכב וגו׳ יכול כל כלי במשמע ואפי׳ אין עשוי לישיבה: תרקב. חלי סאה פי׳ תרי וקב: מ"ל אשר ישב. מדלא כתיב גבי משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב וכתיב ישכב ישב משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד במיוחד לשכיבה ולישיבה וגבי משכב נמי דריש ליה התם הכי. ובכל הספרים כתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליוי וקרא אחר הוא ומפרשים אותו התלמידים מדכתיב היושב על הכלי אשר ישב עליו שתי ישיבות ריבה הכתוב ללמדך דבמיוחד לישיבה קאמר ולא היא דשתי ישיבות דקאמר טובא לריכי כדמפרש התם יושב אע"פ שלא נגע אלא ישב או נחלה ולא נגע טמא דאינטריך למיכתב גבי זב שטימא כלי בישיבתו ואע"פ

שלא נגע ואינטריך גבי טהור נמי שנטמא גם הוא ביושבו עליו אע"פ שלא נגע ועוד בת"כ לאו אההוא קרא קתני לה: ר' אלעור אומר במדרסום כו'. בין בתחלת טומאה לענין שאמרנו דאינו מטמא מדרס למיהוי אב הטומאה בין בסוף טומאה כגון ג' על ג' שנטמאו מדרם למיהוי אב הטומאה ונחלקו טהור מן המדרם דאמרינן בו עמוד ונעשה מלאכתנו הראשונה שהיה ראוי לישיבה והרי עתה אינו ראוי לכך הלכך טהור מן המדרס ואע"ג דאית בכל חד שלש על שלש והוי כלי לקבל טומאה מיהו מתורת אב הטומאה טיהר לו: ואין אומרים. לענין אב הטומאה של טומאת מח עמוד ונעשה מלאכתנו כלומר אם נטמא ונשבר ועודהו ראוי למלאכה בעלמא שאין מעין מלאכה ראשונה טמא ולא אמרי׳ עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה וכיון דלא חזי להכי יהא טהור וכ"ש דבתחלת טומאה אין אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה דנימא אם אינו מיוחד למת לא יקבל טומאת מת דהא כלי מעשה כתיב": אומר כו'. דאי לא עביד מעין מלאכה ראשונה טהור. ועל כרחיך לא איתמר דר׳ יוחנן אלא לענין שנשבר ולטהרו כדפרישית דליכא לפרושא כי ההיא דמדרסות ולמימרא דכלי שאינו עשוי למת לא יטמא במת דהא כתיב (במדבר יט) והזה על האהל ועל כל הכלים: איפוך קמייסא. דר׳ יוסי בר' חנינא לר' יוחנן: סנדל של בהמה. שלא ליזוק בפרסותיה באבנים: למאי חזי. אי משום בהמה אין תכשיט לבהמה: מניחו ברגליו. הוא בעלמו. אלמא הואיל ולשם סנדל עשאו אי לאו דראוי לנעילה לא הוה מטמא ליה ר' יוחנן: איכא בינייהו דמאים. לרב לא מטמא דאין ראוי לשתות ורב סיכה לית ליה קסבר אין מוליכין שמן למלחמה לסוך וה"ה בין רב (בין) לר' יוחנן נמי איכא בינייהו דמאים: בין ר' חנינא וכו' איכא בינייהו דיקיר. כבד ואין ראוי בו לברוח: כלעבל

למלאכה...
ואמרינן אפיך קמייונה
ואימא ר' יוחנן אמר הואיל וראוי להק
יידל של מתכת של בהמה טמא, ואמר

כולהו דבהמה טהורה בלא עינבל כדקחני במחני׳ קמייחא דלאו

א) חגינה כג: נדה מט:. ב: נדה מס ...
 [5] [ל"ל דמנן], ג) [כלים פי"ד
 מ"ה], ד) נטלו עינבלין אחרי
 טומאחן טמאין דלא כל"ל
 רש"ל, ד) [מצורע מכילתא רובים פרק בן, ו) וויקרא טון, ז) [במדבר לא], ח) [ב"מ פ"א], ח) [שייך במשנה דלעיל נו.], ע) [מפני שיש להן שמחה בהן ועי' תוס' גיטין ז. ד"ה עטרות],

תורה אור השלם

ו כַּל הַמִּשַׁכַּב אַשֵּׁר יִשַּׁכַּב 1 עָלָיו הַּוְּב יִטְמָא וְבָל הַבְּלִי אָשֶׁר יַשָּׁב עָלָיו יִטְמָא: ויקרא טו ד

הגהות הב"ח

(A) גם' תלמוד לומר וכל הכלי אשר ישנ:

מוסף רש"י

תלמוד לומר אשר ישב. מדלח קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלח באשר מיוחד לישב שם ממיד (חגיגה כג:). מי שמיוחד לישיבה. הול דהוו לג וגו' (נדה מט:). ירושלים דדהבא. ירושלים של זהנ, בתי נפש שמלויירת בכל עניני ירושלים (נדרים נ.).

רב נסים גאון

מאי עיר של זהב. אמר ומאי עיד של זהב. אמר רי רבה בר בר חנה אמר רי יוחנן ירושלים דדהבא כי דעביד לה (ר' יוחנן) [ר"ע] לדביתהו. תמצא במס' נדרים בפרק הנודר מז במס' נדרים בפרק הנודר מן המבושל (דף נ) ד' עקיבא איקדשא ליה ברתיה דבר כלבא שבוע שמע אבוהא אדרא הנאה מכל נכסיה, אזלא ואיתנסיבא ליה בסיתרא הוה גנו בי תיבנא הוה מנקיט לה תיבנא מן מזייה. אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלם דדהבא. והזכירו אחר כך שהגיע . לעושר גדול כמו שאמרו מז י מילי איעתר ר' עקיבא. ו' מילי איעתר ר' עקיבא. ולאחר שהגיע ידו שילם לה נדרו ועשה לה ירושלם דדהבא. ובגמרא דהדין . פירקא דבני מערבא אמרי . מעשה ברבי עקיבא שעשה מעשה ברבי עקיבא שעשה לאשתו עיר של זהב, חמתה איתתיה דרבן גמליאל וקניאת בה. אתת ואמרה קמי בעלה. אמר לה מה הוית עבדא לי כמה דהוות עבדא ליה דהות מזבנא מן קלעיתה דשערה ויהיבא ליה והוא לעי באורייתא.

רבינו חננאל

רבא הואיל וראוי להקיע התינוק ע״ג חרש ולהשמיע קול. ר' יוחנן אמר הואיל קול. ד' יוחגן אמר הואיל
וראוי לגמע בו מים לחינוק
עדיין חורת כלי עליהן.
ולפיכך עדיין טומאתן
עליהן. ואקשינן וכי ד'
יוחגן לא בעי (שישא)
שישארן בכלי המשמש
עוד בילי המשמש . מעין מלאכתו, [והתניא] והיושב על הכלי אשר ישב והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא, יכול כפה סאה וישב עליה, כפה כו׳ עד ור' יוחנן אמר בטומאת מת עמוד ונעשה מלאכתנו. מת עמוד הנעשה מקאבות. הנה בפירוש ר' יוחנן אמר כי אין הכלי מקבל טומאה אלא אם הוא ראוי למלאכתו שנעשה בו.

משלפא ומחויא. אור זרוע הל' שנת סימו פ"ד אות ד'.